

●

**Modrásek podobný (*Plebeius argyrognomon* /Bergsträsser, 1779/)
(Lepidoptera: Lycaenidae) – nový druh
pro severovýchodní Moravu**

**The Reverdin's Blue *Plebeius argyrognomon* (Bergsträsser, 1779)
(Lepidoptera: Lycaenidae) – a new
species for Northeastern Moravia
(Czech Republic)**

dvougenerační (květen–červen, červenec–září), larvy žijí na čičorce pestré (*Securigera varia* (L.) Lassen) a kozinci sladkolistém (*Astragallus glycyphyllos* L.) a jsou fakultativně myrmekofilní u více rodů mravenců. Motýl osídluje stepní a lesostepní biotopy, suché stráně a pastviny, často také železniční a silniční násypy a kamenolomy (BENEŠ et al. 2002).

V minulosti nebyl rozlišován od příbuzného modráška obecného (*Plebeius idas* /Linnaeus 1761/) (např. SKALA 1912–13, 1936), od kterého jej lze spolehlivě rozpoznat jen na základě revize samčích genitálií (cf. KRÁLÍČEK & POVOLNÝ 1980; BENEŠ et al. 2002). V České republice se m. podobný vyskytuje především v českém a moravském termofytiku. Spolehlivě byl zjištěn ve středních a severních Čechách a na jižní a střední Moravě, kde je nyní lokálně hojný a místy zřejmě expanduje. Na Moravě dosud potvrzen nejseverněji u Moravské Třebové (PR Dlouholoučské stráně). Na severní ani severovýchodní Moravě ale nebyl jeho výskyt zatím prokázán i přes značné množství revi-

Keywords: butterfly, faunistics, species expansion, Valachia, Vsetínské vrchy Mts.

Abstract: This paper reports the first ever record of the *Plebeius argyrognomon* butterfly from the territory of northeastern Moravia (Czech Republic). A vital population has been discovered in Huslenky village (Vsetín district) in 2010, inhabiting the sunny slopes in the valley of Losový stream, a tributary of the Vsetínská Bečva river.

Modrásek podobný (*Plebeius argyrognomon* (Bergsträsser 1779)), je teplomilný druh s evropským areálem rozšíření. Ve střední Evropě

Obr. 1: Modrásek podobný (*Plebeius argyrognomon*), samec, Huslenky-Losový, 5.VIII.2010, D. Černocho foto.
Fig. 1: The Reverdin's Blue (*Plebeius argyrognomon*), male, Huslenky-Losový, 5.viii.2010, D. Černocho photo.

dovaného historického materiálu deponovaného v regionálních muzeích a soukromých sbírkách (BENEŠ et al. 2002, databáze Mapování motýlů ČR, spravovaná Entomologickým ústavem BC AV ČR, v.v.i.), přestože jeho areál zasahuje dále na sever přes Polsko a Pobaltí až do jižní Skandinávie (KUDRNA et al. 2011). Naopak modrásek obecný (*P. idas*), známý v minulosti dle revidovaného dokladového materiálu z mnoha regionů, včetně chladnějších poloh, prokazatelně vymizel na většině území naší republiky a patří nyní k nejvíce ohroženým druhům denních motýlů. Recentně je nezvěstný také pro celou severní Moravu (cf. BENEŠ et al. 2002, databáze Mapování motýlů ČR). Nález modráška *P. idas* v navrhované PP (nPP) Losový z konce 20. století, jenž publikovali KURAS & SITEK (2007), nebyl revidován a velmi pravděpodobně se k udávanému druhu nevztahuje, navíc zde nebyl přes intenzivní pátrání později ověřen (např. SPITZER & BENEŠ 2008).

Modrásek podobný (*P. argyrognomon*) byl na severovýchodní Moravě poprvé prokazatelně zjištěn v roce 2010 na výhřevné extenzivní pastvině Huslenky-Losový (nPP Losový) v údolí přítoku Vsetínské Bečvy ve Vsetínských vrších (pole síťového mapování 6674) na základě dokladové fotografie. V roce 2012 byl na stejném místě ověřen výskyt středně početné populace a revidován na základě sběru dokladového materiálu. Lokalitu tvoří mozaika suchých luk, pastvin a rozptýlené zeleně na jižním svahu kopce Ochmelov. Převažují zde širolisté suché trávníky sv. *Bromion erecti* Koch 1926, které plynule přecházejí do vegetace kosených ovsíkových luk (sv. *Arrhenatherion elatioris* Luquet 1926) a pohánkových pastvin (sv. *Cynosurion cristati* Tüxen 1947). Dominantní je sveřep vzpřímený (*Bromus erectus* Huds.) doprovázený řadou teplomilných prvků flóry jako např. rozrazil ožankový (*Veronica teucrium* L.), šalvěj přeslenitá (*Salvia verticillata* L.), jetel bleďozlutý (*Trifolium ochroleucon* Huds.) či černohlávek dřipený (*Prunella laciniata* (L.) L.). Velmi hojná je čičorka pestrá (*Securigera varia*), kterou zde larvy modráška podobného pravděpodobně využívají jako živnou rostlinu. Drobné terénní vlny a deprese vzniklé lokálními sesuvy zajišťují spolu s extenzivní pastvou jemnozrnnou mozaiku druhově pestrých krátkostébelných a vysokostébelných trávníků, na které je v současnosti vázáno velmi bohaté společenstvo motýlů, včetně řady ohrožených teplomilných druhů (KURAS & SITEK 2007; SPITZER & BENEŠ 2010). V minulosti zde byla prováděna pastva ovcí a malého počtu hovězího dobytka, v současnosti je lokalita ovceci přepásána.

Nález modráška podobného po roce 2010 zřejmě souvisí s šířením dalších teplomilných druhů motýlů do severních částí Moravy a také do vyšších poloh údolními systémy (KONVIČKA et al. 2003; SPITZER & BENEŠ 2010). Stejně jako u dalších xerothermních druhů zaznamenaných ve Vsetínských vrších poprvé v nPP Losový (jako např. hnědásek černýšový, *Melitaea aurelia*, Nickerl, 1850) je pravděpodobné, že se i m. podobný bude v následujících letech dále šířit a bude nalezen i na dalších subxerothermních pastvinách v údolích přítoků Vsetínské Bečvy. Druh je v současnosti znám i z přilehlé části severních Bílých Karpat (HORAL et al. 2006, databáze Mapování Motýlů ČR, spravovaná Entomologickým ústavem BC AV ČR, v.v.i.), odkud pravděpodobně expanduje dále na sever. Motýl není na území našeho státu ohrožený, pro jeho ochranu postačí extenzivní pastva a přepásání, doplněná mozaikovou sečí, stejně jako v případě dalších druhů bezobratlých vázaných na nelesní biotopy (KONVIČKA et al. 2005).

Materiál

Huslenky-Losový (6674), subxerothermní extenzivní pastvina, 49°19'2"N, 18°5'43"E, 5.VIII.2010, 1 M, doklad. foto D. Černocho, J. Beneš det.; 15.VIII.2012, 2 M observ., 1 M doklad foto M. Fišer, J. Beneš det.; 16.VIII.2012, 10 M observ., 4 M (prep. genit.) J. Beneš a L. Spitzer leg., vše J. Beneš det., J. Beneš, L. Spitzer a Muzeum regionu Valašsko, Vsetín coll.

Poděkování

Za poskytnutí dokladových fotografií děkujeme Davidu Černochovi (Valašské Meziříčí) a Marku Fišerovi (Sedliště). Za pročetí rukopisu děkujeme Martinu Konvíčkovi. Podpořeno GA ČR (P505/10/2167) a rozpočtem Muzea regionu Valašsko, Vsetín.

Literatura

- BENEŠ J., KONVIČKA M., DVOŘÁK J., FRIC Z., HAVELDA Z., PAVLÍČKO A., VRABEC V. & WEIDENHOFFER Z. (eds) (2002): *Motýli České republiky. Rozšíření a ochrana I., II.* SOM, Praha, 857 pp.
- HORAL D., JAGOŠ B., RESL K., UŘIČÁŘ J., JONGEPIER J. W. & PECHANEC V. (2006): *Atlas rozšíření vybraných druhů živočichů CHKO Bílé Karpaty*. ZO ČSOP Bílé Karpaty, Veselí nad Moravou, 85 pp.
- KONVIČKA M., BENEŠ J. & ČÍŽEK L. (2005): *Ohrožený hmyz nelesních stanovišť: ochrana a management*. Sagittaria, Olomouc, 127 pp.
- KONVIČKA M., MARADOVÁ M., BENEŠ J., FRIC Z. & KEPKA P. (2003): Uphill shifts in distribution of butterflies in the Czech Republic: effects of changing climate detected on a regional scale. *Global Ecology & Biogeography* 12: 403–410.
- KRÁLÍČEK M. & POVOLNÝ D. (1980): K současnému stavu faunistiky moravských denních motýlů (Lepidoptera, Papilionoidea). *Entomologické Problémy* 16: 107–131.
- KUDRNA O., HARPKE A., LUX K., PENNERSTORFER J., SCHWEIGER O., SETTELE J. & WIEMERS M. (2011): *Distribution atlas of butterflies in Europe*. Gesellschaft für Schmetterlingsschutz, Halle, 576 pp.
- KURAS T. & SITEK J. (2007): Motýli (Lepidoptera) valašských pastvin a návrh managementu na příkladu lokality Losový (CHKO Beskydy). *Práce a Studie Muzea Beskyd, Přírodní vědy*, 19: 151–170.
- SKALA H. (1912–1913): Die Lepidopterenfauna Mährens I, II. *Verh. Naturforsch. Ver. Brünn* 50(1912): 63–241, 51(1913): 115–377.
- SKALA H. (1936): Zur Lepidopterenfauna Mähren und Schlesiens. *Acta Mus. Moraviensis*, 30 (Suppl.): 1–197.
- SPITZER L. & BENEŠ J. (2008): *Zachování biologické rozmanitosti trvalých travních porostů v pohoří Karpat v České republice: Mapování denních motýlů (Lepidoptera) na území CHKO Beskydy: období 2006–2008* Ms. 28 pp. [Závěreč. zpráva; depon. in: Správa CHKO Beskydy, Rožnov pod Radhoštěm.]
- SPITZER L. & BENEŠ J. (2010): Nové a významné nálezy denních motýlů a vřetenuškovitých (Lepidoptera) na Valašsku (okres Vsetín, Česká republika). *Acta Carpathica Occidentalis* 1: 19–39.

JIŘÍ BENEŠ¹ & LUKÁŠ SPITZER^{1,2,3}

¹Entomologický ústav, Biologické centrum AV ČR, Branišovská 31, CZ-370 05 České Budějovice, Česká republika

²Muzeum regionu Valašsko, Horní náměstí 2, CZ-755 01 Vsetín, Česká republika

³Přírodovědecká fakulta, Jihočeská univerzita, Branišovská 31, CZ-370 05 České Budějovice, Česká republika

e-mailové adresy: benesjir@seznam.cz (JB), spitzerl@yahoo.com (LS)